

SEE MORE JESUS · WANTTOSEEMORE.COM

Ko Hai 'a Sisu? — Vahe 2 · Ngaahi Konga Tohi Tapu KJV mo e Ngaahi Fika 'a Situlongi

**KO HAI 'A SĪSŪ · VAHENGĀ 2 — KO E TAULA'EIKI 'I HE TA'OFI, KO E HAKO KUO TALA'OFA, PEA MO E
TAMAI, MO E 'ALO, MO E LAUMĀLIE MĀ'ONI'ONI**

Ko Hai 'a Sisu — Ha Fononga Fakalaka 'i he Tohi Tapu, mei he Senesi ki he Fakahā

LEA FAKAHU'OFA

Na'e 'eke 'e he ako 'uluaki ha fehu'i pē taha. Ko e fehu'i ko ia, ko hai 'a Sīsū? Na'e fou 'e he ako 'uluaki 'i he Tohi Tapu kotoa ke ma'u ai 'ae tali, mei he 'uluaki tohi 'oe Tohi Tapu 'o a'u ki he tohi faka'osi 'oe Tohi Tapu. Na'e fa'a faka'osi 'ae ako ko ia 'aki ha fakamatala loto-mata'ata'atā. Na'e fakahingoa'i 'e he fakamatala ni 'ae ngaahi hala na'e sio ki ai 'ae ako ka na'e 'ikai ke 'alu ai. 'Oku fou 'ae ako hono ua ni 'i ha ngaahi hala 'e tolu mei ai. Ko e hala 'uluaki ko ha tu'i motu'a 'a ia na'e hoko foki ko e taula'eiki. Ko e hala hono ua ko ha tala'ofa fekau'aki mo ha tenga. Na'e tō 'e he 'Otua 'ae tala'ofa ko ia 'i ha ngoue. Na'a ne toe fakahā 'ae tala'ofa ko ia ki he fāmili 'e taha, mei he to'utangata 'o a'u ki he to'utangata. Na'a ne fuakava 'aki 'ae tala'ofa ko ia ki ha tu'i. Ko e hala hono tolu ko e founa 'oku fakahingoa'i ai 'e he Tohi Tapu 'ae Tamai, 'ae 'Alo, mo e Laumālie Mā'oni'oni fakataha, lolotonga 'oku hoko atu pē 'ae Tohi Tapu 'o pehē 'oku Taha 'ae 'Otua. Ko e sitepu kotoa pē 'i he hala taki taha 'oku tu'u ia 'i ha veesi Tohi Tapu kuo tā kakato. 'Oku 'ikai ke tu'u ha me'a 'i he lea pē 'ae tokotaha. Lau fakalotolotoi 'ae veesi kotoa pē. Fakamamafa faka'atautolu 'ae veesi kotoa pē.

'ENI TOLU 'E FIU 'A 'ENI AKO 'O TALI:

1. Ko hai 'a Melekisiteki, pea ko e hā 'oku ui ai 'e he Tohi Tapu 'a Sīsū ko e taula'eiki 'o ta'engata 'i he lakanga 'o Melekisiteki?
2. 'Oku fēfē hono fou atu 'ae tala'ofa ki he hako mei he ngoue, fou 'ia 'Epalahame, fou 'ia Tevita, kae 'oua ke fakahingoa 'e he Fuakava Fo'ou 'ae hako ko e tokotaha pē taha?
3. 'Oku fē 'oku hingoa'aki fakataha ai 'e he Tohi Tapu 'a e Tamai, mo e 'Alo, mo e Laumālie Mā'oni'oni, ka 'oku kei pehē 'e he Tohi Tapu 'oku Taha pē 'a e 'Otua?

KO E TEFITO'I TU'UNGA KUO 'OSI FAKATAKATU — KO HAI 'A SISU

KO E TEFITO'I MO'ONI → KUO FANAU'I HA TAMASI'I + KUO FOAKI HA FOHA → 'E UI HONO HUAFA KO E 'OTUA MĀFIMAFI ('AISEA 9:6).

KO E TEFITO 'O E ME'A → NA'A NE UI 'AE HUAFA 'O E 'EIKI NA'E LEA KIATE IA, KO KOE KO E 'OTUA (SENESE 16:13).

KO E TEFITO'I → KO E FOLOFOLA NA'E 'OTUA + NA'E HOKO 'AE FOLOFOLA KO HA KAKANO (SIONE 1:1, SIONE 1:14).

KO E TEFITO'I → NA'E FOLOFOLA 'A SIHOVA KI HOKU 'EIKI, NOFO KOE 'I HOKU NIMA TO'OMATA'U (SAAME 110:1).

KO E TEFITO 'O E ME'A → KO KOE KO E TAULA'EIKI 'O TA'ENGATA 'O HANGĒ KO E LAKANGA 'O MELEKISEDEKI (SAAME 110:4).

ANCHOR FAKATAHATAHA'ANGA

Sakalaia 6:12 Pea lea kiate ia 'o pehē, “Oku pehē mai 'ae folofola 'a Sihova 'oe ngaahi kautau, Vakai, ki he tangata 'aia 'oku hingoa ko e VAA; 'e tupu hake ia 'i hono potu; pea ko ia ia te ne langa 'ae fale tapu 'o Sihova: [H6780 tsemach ■] (13) 'Io, ko ia ia te ne langa 'ae fale tapu 'o Sihova; pea ko ia ia 'e fua 'a hono nāunau, pea te ne nofo mo pule 'i hono nofo'a fakatu'i, pea 'e taula'eiki ia 'i hono nofo'anga fakatu'i: pea 'e 'iate kinua fakatou'osi 'ae alea fakamelino.’

VAKAI KI HE TANGATA KO IA KO HONO HINGOA KO E VA'A → TE NE HOKO KO HA TAULA'EIKI 'I HONO TALONI.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: 'I 'Isileli motu'a, na'e fakamavahevahe 'e he lao 'a e fatongia fakatu'i mo e fatongia fakataula'eiki. 'Oku fakahoko 'e Sākalaia 6:13 'a e tangata 'e taha ki he ongo fatongia fakataha 'i he taimi tatau. 'Oku muimui 'a e ako ni ki he tangata ko ia 'i he Tohitapu kotoa.)

A. Ko e Tu'i 'o Selema — ko e Taula'eiki 'o e 'Otua Mā'olunga Taha, ki mu'a ke 'oange 'ae Lao

Senesi 14:18 Pea 'omi 'e Melekiseteki ko e tu'i 'o Selemi 'ae mā mo e uaine: pea ko e taula'eiki ia 'oe 'Otua fungani mā'olunga. [H8004 Shalem ■] [H4442 Malkiy-Tsedeq ■] (19) Pea na'a ne tāpuaki ia 'o pehē, “Oku monū'ia 'a 'Epalame, 'i he 'Otua fungani mā'olunga 'aia 'oku 'o'ona 'ae langi mo māmani. (20) Pea ke monū'ia mo e 'Otua fungani mā'olunga, 'aia kuo ne tuku ho ngaahi fili ki ho nima. Pea na'a ne tukuhau kiate ia, 'i he me'a kotoa pē.”

MELEKISEDEKI KO E TU'I 'O SĀLEME + KO E TAULA'EIKI 'O E 'OTUA MĀ'OLUNGA TAHA → NA'A NE TĀPUAKI'I IA + NA'A NE FOAKI KIATE IA 'AE VAHE HONGOFULU 'O E ME'A KOTOA.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: 'Oku tu'u 'a Melekisedeki 'i he tohi 'o Senesi 'o 'ikai ha fakamatala kimu'a, 'ikai ha tamai, 'ikai ha fa'e, pea 'ikai ha lekooti fakafāmili, ko e tu'i mo e taula'eiki 'i he tangata 'e taha kimu'a ke 'i ai 'a e lao 'a Mōsese. Na'e fua 'e 'Epalame 'a e tala'ofa 'a e 'Otua, ka neongo ia na'a ne ma'u 'a e tāpuaki mei he tangata ni. 'I he Tohitapu, 'oku tāpuaki'i 'e he tokotaha lahi 'a e tokotaha si'i (Hepelu 7:7).)

Saame 76:2 'Oku 'i Selemi foki hono fale fehikitaki, mo hono 'afio'anga 'i Saione.

'OKU 'I SELEMI FOKI HONO FALE FEHIKITAKI + MO HONO 'AFIO'ANGA 'I SAIONE.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: 'Oku fakahoko 'e Saame 76:2 'a e hingoa ko Selemi mo e hingoa ko Saione, 'a ia ko Selusalema. Ko Melekisedeki ko e tu'i ia 'o e kolo tatau na'e pule ai 'a Tevita 'amui. 'E tautea 'amui 'e he kau tau 'a Sisū 'i tu'a hono ā 'o e kolo tatau ko ia.)

Saame 110:4 Kuo fuakava 'a Sihova, pea 'e 'ikai liliu ia, “Ko e taula'eiki koe 'o lauikuonga 'i he lakanga 'o Melikiseteke.”

KUO FUAKAVA 'A SIHOVA, PEA 'E 'IKAI LILIU IA → KO E TAULA'EIKI KOE 'O LAUIKUONGA 'I HE LAKANGA 'O MELIKISETEKE.

(Ko hoku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: 'Oku hā mai 'a Melekisiteki tu'o taha pē 'i he tohi Senesi, ta'u nai 'e taha afe ki mu'a 'i he'ene tohi 'e Tēvita 'a e laine pē taha ni fekau'aki mo ha taula'eiki 'o ta'engata. Ko e fo'i lea Hepelū 'oku hoko mei ai 'a e lea "fuakava" ko e shaba (H7650, ke fuakava). Na'e fuakava 'a e 'Otua 'aki 'a e ngaahi lea "pea 'e 'ikai te ne fakatomala," ko ia 'oku 'ikai lava ke to'o kimui 'a e fuakava (Sāme 110:4).)

B. 'OKU FAKAHĀ 'E HE TOHI 'A HEPELŪ 'A E HINGOA — TU'I 'O E MĀ'ONI'ONI, TU'I 'O E MELINO

Hepelū 7:1 He ko e Melikiseteke ni, ko e tu'i 'o Salema, ko e taula'eiki 'ae 'Otua fungani mā'olunga, 'aia na'e fakafetaulaki kia 'Epalahame 'i he'ene liu mai mei he tāmata'i 'oe ngaahi tu'i, pea ne tāpuaki ia; (2) 'Aia ne 'atu ki ai foki 'e 'Epalahame hono hongofulu 'oe vahe 'oe me'a kotoa pē; ko e 'uluaki 'uhinga 'o hono hingoa “ko e Tu'i 'oe mā'oni'oni,” pea ko e Tu'i 'o Salema, 'a ia, “ko e Tu'i 'oe fiamālie;”

TU'I 'O SALEME + TAULA'EIKI 'OE 'OTUA MĀ'OLUNGA TAHA → TU'I 'OE MĀ'ONI'ONI + TU'I 'OE MELINO.

(*'Eku fakakaukau fakafo'ituitui: 'Oku fakalea 'e he tohi Hepelu 'a e ongo hingoa 'e ua ki he tokotaha lau. Ko e hingoa Melekiseteki 'oku 'uhinga ki he Tu'i 'o e Mā'oni'oni (i he hoko 'o totonu mo e 'Otua). Ko e hingoa Tu'i 'o Salema 'oku 'uhinga ki he Tu'i 'o e Melino.*)

Hepelū 7:4 Ko eni, ke tokanga ki hono lahi 'oe tangata ni, 'aia na'e 'atu ki ai 'e he mu'aki tamai ko 'Epalahame hono hongofulu 'oe vahe 'oe koloa 'i he vete.

KO ENI, KE TOKANGA KI HONO LAHI 'OE TANGATA NI → 'AIA NA'E 'ATU KI AI 'E HE MU'AKI TAMAI KO 'EPALAHAME HONO HONGOFULU 'OE VAHE 'OE KOLOA 'I HE VETE.

Hepelū 7:11 Ko ia ka ne ai ha haohaoa 'i he kau taula'eiki 'oe fa'ahinga 'o Livai, (he na'e ma'u ai 'e he kakai 'ae fono,) ko e hā hono 'aonga 'oe fokotu'u mo e taula'eiki 'e taha 'i he lakanga 'o Melekiseteki, kae 'ikai ui 'i he lakanga 'o 'Elone? (12) He ko e me'a 'i he fetongi 'ae kau taula'eiki, 'oku totonu ai foki ke fetongi mo e fono.

KE TUPU HAKE HA TAULA'EIKI KEHE 'I HE LAKANGA 'O MELEKISITEKI → KO HONO LILIU 'O E LAKANGA TAULA'EIKI + MO HONO LILIU FOKI 'O E FONO.

(*Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: Na'e hoko mai 'a e taula'eiki'anga 'a 'Elone fakataha mo e lao 'a Mōsese. Na'e tala'ofa 'e he Saame 110:4 ha taula'eiki kehe, ko ia 'oku toki fokotu'u mai 'e he tohi Hepelū 'a e fakamaau 'oku hā mahino, ko e taula'eiki'anga fo'ou 'oku ne 'omi mo ia ha lao fo'ou. Ko e lakanga 'o Melekiseteki 'oku tu'u 'i mu'a 'i he lao 'a Mōsese pea mo hono hili foki.*)

Hepelū 7:20 Pea koe'uhi na'e 'ikai pehē ia ka 'i he fuakava: **[G1242 diatheke ■] [G1450 egguos ■]** (21) (He na'e ngaohi 'akinautolu koe kau taula'eiki ta'eha fuakava; ka ko ia 'i he fuakava 'iate ia na'a ne pehē ki ai, "Kuo fuakava 'e he 'Eiki, pea 'e 'ikai te ne liliu, Ko e taula'eiki koe 'o lauikuonga 'i he lakanga 'o Melekiseteki.") (22) Kuo pehē hono lelei lahi hake 'oe fakapapau 'oe hoko 'a Sisu ko e fakalaloa.

NA'E FAKANOFO 'AE KAU TAULA'EIKI KO IA TA'E-FUAKAVA + KA KO ENI 'AKI E FUAKAVA → NA'E HOKO 'A SĪSŪ KO E FAKAPAPAU 'O HA FUAKAVA LELEI AGE.

(*Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: Na'e ma'u 'e he kau taula'eiki 'i he fāmili 'o 'Elone 'a e ngāue ko 'eni 'i he fanau'i, 'o 'ikai ha fuakava 'a e 'Otua 'i honau tu'unga. Heni 'oku fakahā faka'osi 'e he tohi 'o Hepelu 'a e taula'eiki pē taha na'e ngaohi 'aki ha fuakava, ko Sīsū. Ko e fakapapau ko e tokotaha ia 'oku ne fakafalala kiate ia pē ki he katoa 'o e fuakava, ko ia ko Sīsū tonu 'a e fakamo'oni 'oku tu'u ma'u ai 'a e fuakava ni.*)

Hepelū 7:26 He na'e taau mo kitautolu 'ae fungani taula'eiki pehē, 'oku mā'oni'oni, ta'eha'anekevi, pea ta'e'uli, pea mavahe mei he kau angahala, pea fakamā'olunga hake 'i he ngaahi langi; (27) 'Aia na'e 'ikai ke ne hangē ko e kau taula'eiki lahi ko ia, ke ne tomu'a feilaulau 'i he 'aho kotoa pē koe'uhi ko 'ene angahala 'a'ana, pea toki fai koe'uhi ko e kakai: he na'e fai ia 'e ia 'o tu'o taha pe, 'i he'ene 'ohake 'e ia ia.

MĀ'ONI'ONI + 'IKAI KOVI + TA'E'ULI + MAVAH MEI HE KAU ANGAHALA → NA'A NE FEILAU LAU 'AKI IA TU'O TAHA PĒ.

(*Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: Na'e 'omi 'e he taula'eiki lahi kotoa pē 'i 'Isileli 'a e feilaulau ki he'ene ngaahi angahala tonu 'i he 'uluaki. Na'e 'ikai ha angahala 'o e taula'eiki ni 'iate ia tonu. Na'a ne foaki 'a ia tonu, ko e feilaulau 'e taha, ko e taimi 'e taha, ko e taula'eiki mo e feilaulau 'i he tokotaha pē 'e taha.*)

SIO KEHE, ME'A TATAU — KO E MĀ MO E UAIN E 'I SALEMA, MO E MĀ MO E IPU 'I SELUSALEMA

Senesi 14:18 Pea 'omi 'e Melekiseteki ko e tu'i 'o Selemi 'ae mā mo e uaine: pea ko e taula'eiki ia 'oe 'Otua fungani mā'olunga.

NA'E 'OMI 'E MELEKISITEKI 'AE MĀ MO E UAIN E + KO E TAULA'EIKI IA 'OE 'OTUA MĀ'OLUNGA TAHA.

Mātiū 26:26 ¶ Pea 'i he'enau kai, na'e to'o 'e Sisu 'ae mā, 'o ne fakafeta'i, mo tofitofi, pea 'atu ki he kau ākonga, 'o ne pehē, "To'o, 'o kai; ko eni hoku sino." (27) Pea ne to'o 'ae ipu inu, 'o fakafeta'i, pea 'oatu kiate kinautolu, mo ne pehē, "Mou inu ai kotoa pē: (28) He ko hoku toto eni 'oe fuakava fo'ou, 'aia 'oku lilingi ke fakamolemole ai 'ae angahala 'ae tokolahi.

NA'E TO'O 'E SISU 'AE MĀ + PEA NE TO'O 'AE IPU INU → HE KO HOKU TOTO ENI 'OE FUAKAVA FO'OU.

[NGAAHI VESI KUO FAKATAHA — 'OKU 'IKAI FAKAHĀ 'E HA VESI 'E TAHA PĒ 'A ENI]

(*Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: 'Oku 'ikai ke pehē 'e ha veesi 'e taha na'e fakahā'i 'e he kai na'e fai 'i Selemi 'a e 'ohi 'o e 'Eiki. Ko ia ia 'oku tu'u ai 'a e faka'ilonga 'i 'olunga. Tuku ke fakafuofua 'e he tokotaha lau 'a e ongo me'a na'e*

hoko 'i he vaha taha ki he taha.)

C. KO E HAKO 'O E FEFINE — KO E TALA'OFA NA'E TŌ 'I HE NGOUE

Senesi 3:15 pea te u tuku 'ae taufehi'a 'iate koe mo e fefine, pea ki ho hako mo hono hako; 'e laiki 'e ia ho 'ulu, pea te ke fakavolu 'e koe 'a hono muiva'e." [H2233 zera ■]

I HE VAHA'A 'O HO HAKO MO HONO HAKO → 'E FESI'I 'E IA HO 'ULU, PEA TE KE FESI'I HONO MUIVA'E.

(Ko 'eku ngaahi fakakaupau fakafo'ituitui: Ko e lea faka-Hepelū ko e zera (H2233, tenga) 'oku 'uhinga ki ha tamasi'i, pe ko e fānau 'oku hoko mai mei ha tangata. Na'e folofola'aki 'e he 'Otua 'a e tala'ofa ni 'i he ngoue, 'i he 'aho na'e hū ai 'a e angahala ki māmani. Vakai ki he mahu'inga 'o e tenga pē taha kuo tala'ofa ni 'i he'ene fononga mei he tangata 'e taha ki he tangata 'e taha 'i he ngaahi veesi 'oku hoko mai.)

Senesi 26:3 Ke ke nofoma'u 'i he fonua ni, pea teu 'iate koe, pea te u tāpuaki'i koe; he te u foaki kiate koe mo ho hako 'ae ngaahi fonua ni kotoa pē, pea te u fakamo'oni 'ae fuakava 'aia na'aku fuakava 'aki ki ho'o tamai ko 'Epalahame. (4) Pea te u fakatupu ho hako ke tokolahi, 'o hangē ko e ngaahi fetu'u 'oe langi; pea te u foaki ki ho hako 'ae ngaahi fonua ni kotoa pē; pea 'e monū'ia 'i ho hako 'ae pule'anga kotoa pē 'o māmani;

TE U FAKAHOKO 'AE FUAKAVA NA'AKU FUAKAVA AKI KIA 'EPALĀHAME KO HO'O TAMAI → 'I HO HAKO 'E MONŪ'IA AI 'AE NGA'HI PULE'ANGA KOTOA 'O MĀMANI.

(Ko 'eku ngaahi fakakaupau fakafo'ituitui: 'I heni 'oku toe fakahā 'e he 'Otua kia 'Aisake 'a e fuakava tatau na'e fuakava 'aki 'e he 'Otua kia 'Epalahame 'i he mo'unga. Na'e 'ikai mate 'a e tala'ofa fakataha mo 'Epalahame. Na'e hiki hifo ia ki he to'utangata 'e taha.)

Senesi 28:13 Pea vakai, na'e 'afio 'a Sihova mei 'olunga 'i ai, pea pehē 'e ia, "Ko au ko Sihova, ko e 'Otua 'o 'Epalahame ko ho'o tamai, pea ko e 'Otua 'o 'Aisake: ko e fonua 'oku ke tokoto ai, te u foaki ia kiate koe, mo ho hako. (14) Pea 'e tatau ho hako mo e efu 'oe kelekele, pea te ke mafola koe ki he lulunga mo e hahake, pea ki he tokelau mo e tonga: pea 'e monū'ia 'iate koe mo ho hako, 'ae ngaahi fa'ahinga kotoa pē 'o māmani.

KO AU KO SIHOVA KO E 'OTUA 'O 'EPALĀHAME KO HO TAMAI, PEA KO E 'OTUA 'O 'AISAKE → 'I HO HAKO 'E TĀPUAKI'I AI 'A E NGA'HI FĀMILI KOTOA 'O MĀMANI.

(Ko 'eku ngaahi fakakaupau fakafo'ituitui: Ko 'eni 'oku toe hifo hifo 'ae tala'ofa, kia Sēkope. Kuo lea 'e he 'Otua 'i he tala'ofa 'e taha ki he tangata 'e toko tolu 'i he laine famili pē taha, 'i he to'utangata 'e tolu. 'Oku tu'u ma'u pē 'ae tala'ofa 'i he laine pē taha ko ia.)

Senesi 49:10 E 'ikai mole 'ae tokotoko 'oe pule ia Siuta, pe ha taha ke foaki 'ae fono mei hono va'e, kae'oua ke hā'ele mai 'a Sailo; pea 'e 'iate ia 'ae tākaki fakataha 'oe kakai.

E 'IKAI MOLE 'AE TOKOTOKO 'OE PULE IA SIUTA → PEA 'E 'IATE IA 'AE TĀNAKI FAKATAHA 'OE KAKAI.

(Ko 'eku ngaahi fakakaupau fakafo'ituitui: Ko e tokotoko ko ha va'a 'oku to'o 'e ha tu'i ko e faka'ilonga 'o hono totonu ke pule. 'Oku fakaloto'i ni 'a e tala'ofa mei he famili kotoa 'o Sēkope ki ha matakali pē 'e taha, ko e matakali 'o Siuta. Manatu'i 'a e matakali ni, koe'uhi 'oku toe hā mai 'a e hingoa ko Siuta 'i he ngata'anga 'o e ako'anga ni.)

D. KO E HAKO NA'E TALA'OFA KIA TEVITA — KO HA TALONI TA'ENGATA, NA'E FUAKAVA'AKI

2 Samuela 7:12 Pea 'oka kakato ho'o ngaahi 'aho, pea te ke mohe koe fakataha mo ho'o ngaahi tamai, te u fokotu'u hake ho hako ki mui 'iate koe, 'akinautolu 'e ha'u mei ho fatu 'o'ou, pea te u 'ai ke tu'u mālohi 'a hono pule'anga. (13) Te ne langa 'e ia ha fale ma'a hoku hingoa, pea te u fokotu'u 'ae nofo'anga fakatu'i 'o hono pule'anga ke ta'engata.

TE U FOKOTU'U HAKE HO HAKO KI MUI 'IATE KOE → PEA TE U FOKOTU'U 'AE NOFO'ANGA FAKATU'I 'O HONO PULE'ANGA KE TA'ENGATA.

(Ko 'eku ngaahi fakakaupau fakafo'ituitui: Ko Solomone, ko e foha 'o Tevita, na'a ne langa 'a e temipale. Ka na'e 'ikai tu'u ta'engata 'a e taloni 'o Solomone, koe'uhi na'e vaeua 'a e pule'anga hili 'ene pekia. Ko ia 'oku a'u atu 'a e tala'ofa ki ha taloni ta'engata kitu'a 'ia Solomone, ki ha foha lahi ange 'o Tevita.)

Saame 132:11 Kuo fuakava 'a Sihova 'i he mo'oni kia Tevita; 'e 'ikai te ne liliu mei ai; "Te u fokotu'u ki ho nofo'a 'ae fua 'o ho sino.

KUO FUAKAVA 'A SIHOVA 'I HE MO'ONI KIA TEVITA → TE U FOKOTU'U KI HO NOFO'A 'AE FUA 'O HO SINO.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: Kuo hoko ni 'a e tala'ofa kia Tevita ko ha fuakava, 'o hangē ko e tala'ofa kia 'Epalahame na'e hoko ko ha fuakava. Na'e no'otaki 'e he 'Otua ia 'aki 'a e ngaahi lea "'e 'ikai te ne tafoki mei ai" (Saame 132:11). Ko e tu'i 'oku hā'ele mai 'e tupu mei he sino 'o Tevita, 'o 'ikai mei ha pule'anga kehe.)

KO HA SIO KEHE, KA KO E FAKATĀTĀ TATAU — ko e fuakava 'e ua 'i he tohi Sāme, mo e tangata pē taha

Saame 132:11 Kuo fuakava 'a Sihova 'i he mo'oni kia Tevita; 'e 'ikai te ne liliu mei ai; "Te u fokotu'u ki ho nofo'a 'ae fua 'o ho sino.

KUO FUAKAVA 'A SIHOVA 'I HE MO'ONI KIA TEVITA → TE U FOKOTU'U KI HO NOFO'A 'AE FUA 'O HO SINO.

Saame 110:4 Kuo fuakava 'a Sihova, pea 'e 'ikai liliu ia, "Ko e taula'eiki koe 'o lauikuonga 'i he lakanga 'o Melikiseteke."

KUO FUAKAVA 'A SIHOVA, PEA 'E 'IKAI TE NE FAKATOMALA → KO KOE KO E TAULA'EIKI TA'ENGATA.

[NGAAHI VESI KUO FAKATAHA — 'OKU 'IKAI FAKAHĀ 'E HA VESI 'E TAHA PĒ 'A ENI]

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: 'Oku hiki 'i he ongo saame 'ae ongo fuakava 'a e 'Otua, ko e fuakava 'e taha ki ha tu'i mei he sino 'o Tevita, pea ko e fuakava 'e taha ki ha taula'eiki 'o ta'engata. 'Oku 'ikai ha fasi pē 'e taha 'i he tohi Saame 'oku pehē ai 'oku hoko 'ae ongo fuakava ko ia ki he tangata pē taha, ko ia 'oku tu'u ai 'ae faka'ilonga 'i 'olunga. 'Oku fakahingoa 'e he Fuakava Fo'ou 'a Sisu ko e taula'eiki na'e fuakava ki ai pea mo e tu'i kuo tala'ofa mei he hako 'o Tevita (Hepelu 7:21-22, Ngāue 13:23).)

Selemaia 23:5 ¶ 'Oku pehē 'e Sihova, "Vakai, 'oku ha'u 'ae ngaahi 'aho, 'aia te u fakatupu ai kia Tevita 'ae va'a angatonu, pea 'e pule mo monū'ia ha tu'i, pea 'e fai 'ae fakamaau mo e angatonu 'i he fonua.

[H6780 tsemach ¶] (6) 'E fakamo'ui 'a Siuta, pea 'e nofo fiamālie 'a 'Isileli 'i hono ngaahi 'aho ko ia: pea ko hono huafa eni 'e ui ai ia, KO SIHOVA KO HOTAU MĀ'ONI'ONI.

'AIA TE U FAKATUPU AI KIA TEVITA 'AE VA'A ANGATONU → PEA KO HONO HUAFA ENI 'E UI AI IA, KO SIHOVA KO HOTAU MĀ'ONI'ONI.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: Ko e fo'i lea Hepelū ki he Va'a ko e tsemach (H6780, ha va'a, ha tupu), ko e fo'i lea tatau na'e ngāue'aki 'e Sakalaia ki he tangata 'oku taula'eiki 'i hono taloni. Ko e fo'i lea kuo tā 'aki 'ae ngaahi mataliliki lalahi ko e 'EIKI' ko e hingoa fuakava ia 'oe 'Otua. Ko ia ai, ko ha tangata na'e fanau'i 'i he hako 'o Tēvita 'oku ne fua 'ae hingoa 'oe 'Otua tonu.)

E. 'OKU FAKAHINGOA'I 'E HE FUAKAVA FO'OU 'A E HAKO — PEA KO E HAKO KO KALAISI

Mātiu 1:1 Ko e tohi 'oe tupu'anga 'o Sisu Kalaisi, ko e 'Alo 'o Tevita, ko e 'Alo 'o 'Epalahame.

SISU KALAISI + KO E FOHA 'O TEVITA + KO E FOHA 'O 'EPALAHAME.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: 'Oku kamata 'a e Fuakava Fo'ou 'aki ha lekooti fanau'i. Ko e veesi 'uluaki tonu 'oku ne fakahingoa'i 'a Sīsū ko e foha 'o Tevita mo e foha 'o 'Epalahame, ko e ongo laine tala'ofa fakatou'osi. Ko e kupu'i lea 'uluaki 'o e Fuakava Fo'ou 'oku ne talia ai 'a e 'amanaki motu'a taha 'o e Fuakava Motu'a.)

Kaletia 3:16 Ko eni, na'e fai 'ae ngaahi tala'ofa kia 'Epalahame mo hono hako. 'Oku 'ikai pehē 'e ia, Pea ki he "ngaahi hako," 'o hangē ko e me'a 'i he tokolahia; kae hangē ko e me'a 'i he tokotaha pe, Pea ki ho "hako," pea ko Kalaisi ia. **[G4690 sperma ¶]**

KO ENI, NA'E FAI 'AE NGAahi TALA'OFA KIA 'EPALAHAME MO HONO HAKO. 'OKU 'IKAI PEHĒ 'E IA → PEA KI HO "HAKO," PEA KO KALAISI IA.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'itu'itui: 'Oku lau fakalilifu 'e Paula 'ae tohi 'o Senesi. 'Oku ne langa 'ae pōini kotoa 'i he lea 'e taha 'oku tāfangafanga, ko e "hako," kae 'ikai "ngaahi hako." Pea ne toki hingoa'ia 'ae tokotaha, ko Kalaisi.)

Kau 'Aposetolo 13:22 Pea kuo ne liua ia, pea ne fokotu'u 'a Tevita ko honau tu'i; 'aia na'a ne fakamo'oni ai, 'o pehē, 'Kuo u 'ilo 'a Tevita ko e foha 'o Sese, ko e tangata tatau mo hoku loto, pea 'e fai 'e ia 'a hoku loto kotoa pē.' (23) Pea kuo fokotu'u ki 'Isileli 'e he 'Otua 'i he hako 'oe tangata ni 'ae Fakamo'ui ko Sisu, 'o hangē ko e tala'ofa:

PEA KUO FOKOTU'U KI 'ISILELI 'E HE 'OTUA 'I HE HAKO 'OE TANGATA NI 'AE FAKAMO'UI KO SISU, 'O HANGĒ KO E TALA'OFA.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: Na'e malanga 'a Paula 'i he sinakoke, ko e fale na'e fakataha ai 'a e kau Siu ke fanongo ki he ngaahi tohi tapu. 'I he lea 'e taha 'oku ne fakahaa'i ai 'a e u'o kotoa 'o e akonaki ni, he na'e fokotu'u hake 'e he 'Otua 'a e Fakamo'ui na'e tala'ofa mei he hako 'o Tevita. Pea 'oku toki fai 'e Paula 'a e hingoa 'o e Fakamo'ui, ko Sisu.)

2 Timote 2:8 Manatu kia Sisu Kalaisi ko e hako 'o Tevita, na'e fokotu'u hake ia mei he mate, 'o fakatatau mo 'eku ongoongolelei:

SISU KALAISI MEI HE HAKO 'O TEVITA + NA'E FOKOTU'U HAKE MEI HE MATE.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: 'Oku fakamatelie 'e Paula 'a e ongoongolelei kotoa (ko e ongoongolelei) ki he laine pe taha ma'a Timote. Na'e fili pe 'e Paula ha ongo mo'oni 'e ua, ko hono ko Sisu Kalaisi ko e hako ia 'o Tevita, pea ko hono fokotu'u hake 'a Sisu Kalaisi 'e he 'Otua mei he pekia. 'Oku tu'u fakataha 'a e laine 'o e tala'ofa mo e fonualoto mahaehae 'i he lea 'e taha.)

Fakahā 22:16 “Ko au Sisu, kuo u fekau 'eku 'āngelo ke fakahā atu kiate kimoutolu 'ae ngaahi me'a ni 'i he ngaahi siasi. Ko au ko e aka mo e hako 'o Tevita, pea ko e fetu'u ngingila 'oe pongipongi.”

KO AU KO E TEFITO MO E HAKO 'O TEVITA + KO E FETU'U NGINGILA 'O E PONGIPONGI.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: 'Oku folofola 'a Sīsū 'i he ngaahi lea ni fekau'aki mo ia tonu, 'o meimei ko e ngaahi lea faka-'osi 'o e Tohi Tapu kotoa. Ko e hako 'o Tevita ko ha foha kuo fanau'i ki he hako 'o Tevita, pea ko e aka 'o Tevita ko e tokotaha na'e tupu ai 'a e hako 'o ia tonu. Ko Sīsū 'oku ne hoko fakatou'osi ko e hako mo e aka.)

F. Ko e Tamai, mo e 'Alo, mo e Laumālie Mā'oni'oni — na'e ui fakataha, ka ko e 'Eiki pē taha

Teutalonome 6:4 Fanongo, 'E 'Isileli: Ko Sihova ko hotau 'Otua ko Sihova tafataha pe ia **[H259 echad ■]** **FANONGO, 'E 'ISILELI: KO SIHOVA KO HOTAU 'OTUA KO SIHOVA TAFATAHA PE IA.**

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'itu'itui: 'Oku kei pule'i 'e he veesi ni 'ae me'a kotoa pē 'oku hoko atu 'i lalo. 'Oku 'ikai fakalahi 'e ha me'a 'i he peesi ni ha 'Otua hono ua pe 'Otua hono tolu. Puke fakataha 'ae veesi kotoa pē 'oku hoko atu 'i lalo mo Teutalonome 6:4.)

Mātiu 3:16 Pea kuo papitaiso 'a Sisu, na'e 'alu hake leva ia mei he vai; pea vakai, kuo mavaeua 'ae langi kiate ia, pea mamata ia ki he Laumālie 'oe 'Otua 'oku maliu hifo 'o hangē ko e lupe, 'o tu'u mai kiate ia: **[G4151 pneuma ■]** (17) Pea 'iloange, ko e le'o mei he langi, na'e pehē, “Ko hoku 'Alo 'ofa'anga eni, 'aia 'oku ou fiemālie lahi ai.”

KO E LAUMĀLIE 'OE 'OTUA 'OKU 'ALU HIFO HANGĒ HA LUPE + KO HA LE'O MEI HE LANGI → KO HOKU 'ALO 'OFEINA ENI.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: Lau e me'a 'oku hoko 'i he sīni ni. 'Oku tu'u 'a e 'Alo 'i he vaitafe, pea hifo mai 'a e Laumālie 'o e 'Otua 'o hangē ko ha lupe, pea lea mai 'a e le'o 'o e Tamai mei he langi. 'Oku lea 'a e Tamai 'aki 'a e ngaahi lea ko ia fekau'aki mo e 'Alo, kae 'ikai ko e 'Alo 'oku lea fekau'aki mo ia pē.)

Ha sio kehe, ka ko e mata me'a tatau — ko e vaitafe pē tatau, na'e fakamatala 'e he tangata na'e tu'u ai

Sione 1:32 Pea fakamo'oni 'e Sione, 'o pehē, “Na'aku mamata ki he Laumālie 'oku 'alu hifo mei he langi 'o hangē ko e lupe, 'o nofo kiate ia.’ (33) Pea na'e 'ikai te u 'ilo ia: ka ko ia na'a ne fekau au ke papitaiso 'aki 'ae vai, na'e pehē 'e ia kiate au, 'Ko ia te ke mamata 'e 'alu hifo ki ai 'ae Laumālie, 'o nofo ki ai, ko ia ia 'oku ne papitaiso 'aki 'ae Laumālie Mā'oni'oni.’ (34) Pea na'aku mamata, pea fakamo'oni ko e 'Alo eni 'oe 'Otua.”

NA'AKU MAMATA KI HE 'ALU HIFO 'AE LAUMĀLIE MEI HĒVANI 'O HANGĒ KO HA LUPE → KO ENI 'AE 'ALO 'OE 'OTUA.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: 'Oku fakamatala 'e Sione Papitaiso 'a e me'a tatau na'e hoko 'i he loto vaitafe ko e fakamo'oni na'a ne tu'u ai. Kuo tomu'a fakahā 'e he 'Otua kia Sione Papitaiso ko e hifo mai 'a e Laumālie mo tu'uma'u ai ko e fa'ifa'itaki kuo tu'utu'uni. Ko ia na'e foaki 'e he Tamai 'a e fa'ifa'itaki, ko e Laumālie ko e fa'ifa'itaki, pea na'e ma'u 'e he 'Alo 'a e fa'ifa'itaki.)

Mātiu 28:18 Pea ha'u 'a Sisu 'o lea kiate kinautolu, 'o pehē, “Kuo tuku kiate au 'ae mālohi kotoa pē 'i he langi mo māmani. (19) Ko ia ke 'alu 'akimoutolu, 'o fakalotu'i 'ae ngaahi pule'anga kotoa pē, 'o papitaiso 'akinautolu 'i he huafa 'oe Tamai, mo e 'Alo, mo e Laumālie Mā'oni'oni:

KUO TUKU Kiate AU 'AE PULE KOTOA PĒ → PAPITAIso 'AKINAUTOLU 'I HE HUAFA 'OE TAMAI, MO E 'ALO, MO E LAUMĀLIE MĀ'ONI'ONI.

(Ko hoku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: 'Oku fakahingoa'i 'e Sīsū 'a e tolu kotoa fakataha 'i ha fekau pē taha. 'Oku ne fakahingoa'i 'a e Tamai, 'a e 'Alo, mo e Laumālie Mā'oni'oni. Ko e ako'i ko 'eni 'oku pehē pē 'a ia 'oku pehē 'e he veesi.)

Sione 14:16 Pea te u kole ki he Tamai, pea te ne foaki kiate kimoutolu ha Fakafiemālie 'e taha, koe'uhi ke nofo ia mo kimoutolu 'o ta'engata; **[G3875 parakletos ■]** (17) 'Io, ko e Laumālie 'oe mo'oni; 'aia 'oku 'ikai fa'a ma'u 'e he māmani, he 'oku 'ikai mamata ia ki ai, pe 'ilo'i ia: ka te mou 'ilo ia; he te ne nofo mo kimoutolu, pea nofo'ia 'e ia 'akimoutolu.

TE U KOLE KI HE TAMAI + TE NE FOAKI KIATE KIMOUTOLU HA FAKAFIEMĀLIE KEHE → 'IO KO E LAUMĀLIE 'O E MO'ONI.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: 'Oku toe kau fakatahatolu 'i he fokotu'utu'u 'e taha, he 'oku lotu 'a Sisu, 'oku foaki 'e he Tamai, pea 'oku ha'u 'a e Fakafiemālie. Fakatokanga'i 'a e lea "ha taha kehe." Na'e hoko 'a Sisu ko e tokoni na'e tu'u ofi ki he kau ākonga, ko ia ko e "Fakafiemālie kehe" 'oku 'uhinga ki ha tokoni kehe 'oku hangē ko Sisu.)

Sione 14:26 Ka ko e Fakafiemālie ko e Laumālie Mā'oni'oni, 'aia 'e fekau 'e he Tamai 'i hoku huafa, te ne ako'i 'akimoutolu 'i he me'a kotoa pē, mo fakamanatu'i 'akimoutolu 'i he me'a kotoa pē, 'aia kuo u lea'aki kiate kimoutolu.

KO E FAKAFIEMĀLIE, 'AIA KO E LAUMĀLIE MĀ'ONI'ONI → 'AIA 'E FEKAU 'E HE TAMAI 'I HOKU HINGOA.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: 'Oku 'ikai tuku 'i he veesi ni ha feinga ke fakakaukau'i pe ko hai 'a e Fakafiemālie. 'Oku hā mahino 'i he veesi 'oku ui 'a e Fakafiemālie ko e Laumālie Mā'oni'oni. 'Oku fekau 'e he Tamai 'a e Laumālie Mā'oni'oni 'i he huafa 'o Sīsū, ko e hingoa 'e tolu 'i ha veesi pē taha 'o toe fakahā.)

2 Kolinitō 13:14 Ko e 'alo'ofa 'ae 'Eiki ko Sisu Kalaisi, mo e 'ofa 'ae 'Otua, mo e feohi 'oe Laumālie Mā'oni'oni, ke 'iate kimoutolu kotoa pē. 'Emeni.

KO E 'ALO'OFA 'AE 'EIKI KO SISU KALAISI + MO E 'OFA 'AE 'OTUA + MO E FEOHI 'OE LAUMĀLIE MĀ'ONI'ONI.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: 'Oku faka'osi 'e Paula ha tohi katoa 'aki ha tāpuaki pē taha 'oku ne fua mai 'a e hingoa 'e tolu. Ko e 'ofa (grace) 'oku 'uhinga ki he 'ofa fiemālie 'a e 'Otua 'oku 'ikai ha taha 'e ma'u 'aki 'a e ngāue, pea ko e feohi (communion) 'oku 'uhinga ki ha vahevahenga fakataha. Ko Paula, ko ha Siu tu'u ma'u 'i he lao pea na'e fakahā 'e ia 'a e 'Otua pē taha 'i hono mo'ui kotoa, ka na'a ne kei fokotu'u tonu 'a e 'Eiki ko Sīsū Kalaisi, 'a e 'Otua, mo e Laumālie Mā'oni'oni 'i ha potu pē taha 'i ha lea faka'osi.)

1 Pita 1:1 Ko au Pita, ko e 'aposestolo 'a Sisu Kalaisi, ki he kakai 'āunofo kuo fakamovetevete 'i Ponito, mo Kalētia, mo Kapatasia, mo 'Esia, mo Pitinia (2) Kuo fili 'o fakatatau ki he mu'aki 'ilo 'oe 'Otua ko e Tamai, 'i he fakamā'oni'oni' 'oe Laumālie, ki he talangofua, pea 'i he luluku 'oe ta'ata'a 'o Sisu Kalaisi: Ke tupulekina pe kiate kimoutolu 'ae 'alo'ofa mo e monū'ia.

KO E 'ILO KI MU'A 'O E 'OTUA KO E TAMAI + FAKAMĀ'ONI'ONI' 'E HE LAUMĀLIE + KO E TOTO 'O SĪSŪ KALAISI.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: 'Oku fakakamata 'e Pita 'ene tohi 'i he founa tatau na'e faka'osi ai 'e Paula 'ene tohi. Ko e "'ilo ki mu'a" 'oku 'uhinga ia ki hono 'ilo' 'o ha me'a 'i he te'eki ai ke hoko, pea ko e "fakamā'oni'oni'" 'oku 'uhinga ki hono vahe'i ki he 'Otua. 'Oku tohi 'e he ongo 'aposestolo kehekehe 'a e founa fakatahatolu tatau.)

'Efesō 4:4 'Oku taha pe 'ae sino pea taha 'ae Laumālie, 'io, 'o hangē kuo ui 'akimoutolu ki he 'amanaki lelei pe taha 'o homou uiui'i; (5) Ko e 'Eiki pe taha, ko e tui pe taha, ko e papitaiso pe taha (6) Ko e 'Otua pe taha mo e Tamai 'atautolu kotoa pē, 'aia 'oku mā'olunga he me'a kotoa pē, pea 'i he me'a kotoa pē, pea 'oku nofo'ia 'akimoutolu kotoa pē.

KO HA LAUMĀLIE 'E TAHA + KO HA 'EIKI 'E TAHA + KO HA 'OTUA MO HA TAMAI 'O E KOTOA PĒ.

Ko eni ke fakatu'u fakataha 'ae kau fakamo'oni ni. 'Oku fakahā 'e Mātiu 'ae Foha 'i he vaitafe, 'ae 'alu hifo 'ae Laumālie, mo e le'o 'o e Tamai. 'Oku fekau 'e Sisu 'ae papitaiso 'i he huafa 'o e Tamai, mo e Foha, mo e Laumālie Mā'oni'oni. 'Oku tala'ofa 'e Sisu 'ae Fakafiemālie, ko e Laumālie Mā'oni'oni, 'aia 'e fekau mai 'e he Tamai. 'Oku faka'osi 'e Paula ha tohi 'aki 'ae 'Eiki ko Sisu Kalaisi, mo e 'Otua, mo e Laumālie Mā'oni'oni 'i he tāpuaki pē taha. 'Oku kamata 'e Pita ha tohi 'aki 'ae Tamai, mo e Laumālie, mo Sisu Kalaisi 'i he kupu'i lea pē taha. 'Oku tu'u 'i 'olunga 'i he ngaahi veesi ni kotoa 'ae fekau pē taha. "Fanongo, 'E 'Isileli: Ko Sihova ko hotau 'Otua ko Sihova pē taha ia" (Teutalonome 6:4). 'Oku 'ikai lolotonga ui 'e he Tohi Tapu 'ae me'a ni ko ha fehi'anaki. 'Oku fakahā 'e he Tohi Tapu 'ae ngaahi veesi ni kotoa 'i he tohi pē taha.

(Ko hoku ngaahi fakakaukau fakafo'itu'itui: 'Oku fakahāa'i tonu 'e he ngaahi veesi 'oku fakahingoa'i fakataha 'a e Tamai, 'a e 'Alo, mo e Laumālie Mā'oni'oni, 'e Mātiu, 'e Sione, 'e Paula, mo Pita. 'Oku 'ikai ha veesi pē taha 'oku fakamatala'i 'i he fokotu'utu'u pē taha 'a e founga 'oku fehoanaki ai 'a e hingoa 'e tolu mo e Sihova pē taha 'o e Teutalonome 6:4. 'I he potu 'oku tuku ai 'e he Tohitapu 'a e fakamatala, 'oku tuku foki ai 'a e ako'i ko 'eni 'a e fakamatala.)

GUTU 'O E TOKOUA

Sakalaia 6:13 'Io, ko ia ia te ne langa 'ae fale tapu 'o Sihova; pea ko ia ia 'e fua 'a hono nāunau, pea te ne nofo mo pule 'i hono nofo'a fakatu'i, pea 'e taula'eiki ia 'i hono nofo'anga fakatu'i: pea 'e 'iate kinaua fakatou'osi 'ae alea fakamelino.'

TE NE HOKO KO HA TAULA'EIKI 'I HONO NOFO'A FAKATU'I.

Hepelū 8:1 Pea ko hono me'a lahi eni 'i he ngaahi lea ni: 'Oku tau ma'u 'ae fungani taula'eiki pehē, pea kuo nofo ia 'i he nima to'omata'u 'oe 'afio'anga 'oe Fungani Mā'olunga 'i he ngaahi langi;

'OKU TAU MA'U 'AE FUNGANI TAULA'EIKI PEHĒ → PEA KUO NOFO IA 'I HE NIMA TO'OMATA'U 'OE 'AFIO'ANGA 'OE FUNGANI MĀ'OLUNGA 'I HE NGAAHI LANGI.

Fakahā 3:21 Ko ia ia 'e ikuna, te u foaki ki ai ke nofo mo au 'i hoku nofo'a faka'e'i'eiki, 'o hangē foki ko 'eku ikuna, peau nofo mo 'eku Tamai 'i hono nofo'a faka'e'i'eiki.

NA'AKU IKUNA'I FOKI + PEA 'OKU OU NOFO MO 'E KU TAMAI 'I HONO TALOFI.

2 Kolinitō 13:1 Ko hono liunga tolu eni 'o 'eku 'alu atu kiate kimoutolu. "I he ngutu 'oe fakamo'oni 'e toko ua pe toko tolu 'e fakamo'oni 'ae lea kotoa pē."

'I HE NGUTU 'OE FAKAMO'ONI 'E TOKO UA PE TOKO TOLU 'E FAKAMO'ONI 'AE LEA KOTOA PĒ.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'itu'itui: 'Oku pehē 'e he kau fakamo'oni 'e toko tolu 'oku 'i he taloni 'ae taula. 'Oku lea ha palōfita, 'oku lea 'ae tokotaha na'a ne tohi 'ae tohi Hepelu, pea 'oku lea 'ae 'Eiki kuo toetu'u. Kuo fokotu'uma'u 'ae folofola.)

'AE MALU MO HONO FAKAHOKO

Fakakaukau ki ha ata 'oku tokoto 'i he kelekele. 'Oku ke lava 'o sio ki hono fōtunga 'o e ata. Ko hono fōtunga pē 'e 'ikai ke fakahā kiate koe pe ko e hā 'oku fakatupu 'a e ata. 'E lava 'e ha ongo me'a kehekehe 'oku tatau nai hona lahi 'o fakatupu ha ongo ata 'oku meimei tatau. 'Oku kei nofo pē 'a e ata ko ha me'a fufū kae'oua ke fakahā 'e he maama mo'oni 'a e me'a totonu. Pea ke toe sio kimui ki he ata. Pea ke toki 'ilo'i na'e fua ma'u pē 'e he ata 'a e fōtunga 'o e me'a ko ia. Ko ia ia 'a e natula 'o e ngaahi fakatātā 'o e Fuakava Motu'a. Ko e ngaahi fakatātā 'o e Fuakava Motu'a ko e ngaahi ata mo'oni, na'e fōtunga'i mo'oni ia 'e ha sino mo'oni. 'Oku ui 'e he Tohi Tapu 'a e ngaahi me'a ni ko e "ata 'o e ngaahi me'a 'e hoko mai; ka ko e sino 'oku 'o Kalaisi" (Kolose 2:17). 'Oku toe pehē foki 'oku 'ikai ko e ata ha "fakatātā mo'oni tofu" 'o e me'a totonu (Hepelu 10:1). Na'e 'ikai lava ha taha ke lau 'a e mo'oni kotoa mei he ata pē. 'I he hā mai 'a Kalaisi, na'e fakahā 'e he maama 'a e sino. Ko e 'uhinga eni 'oku 'ikai ke mau langa ha akonaki ki he ata pē 'e taha. 'Oku mau ui pē ha me'a ko ha ata 'i he taimi kuo fakahā mai ai 'e he maama 'o e Fuakava Fo'ou 'a e sino 'oku 'a'ana 'a e ata.

Kolose 2:16 Ko ia ke 'oua na'a ai ha taha 'e fakaanga kiate kimoutolu 'i ha me'akai, pe ha me'ainu, pe ki ha 'aho katoanga, pe 'i ha tu'u efiāfi, pe 'i he ngaahi Sāpate: (17) 'Aia ko e ngaahi 'ata 'oe me'a 'oku ha'u; ka ko hono sino 'oku 'ia Kalaisi.

KO HA ATA 'O E NGAAHI ME'A KA HOKO → KO E SINO 'OKU 'O KALAISI.

Hepelū 10:1 He ko e me'a 'i he ma'u 'e he fono 'ae 'ata pe 'oe ngaahi me'a lelei 'e hoko, kae 'ikai ko hono tatau mo'oni 'oe ngaahi me'a, 'oka 'ikai fa'a fai ia 'i he ngaahi feilaulau ko ia 'oku nau fa'a 'atu 'i he ta'u

kotoa pē, ke fakahaohaoa'i 'akinautolu 'oku fai ki ai.

KO E LAO 'OKU NE MA'U 'AE ATA 'OE NGAAHI ME'A LELEI 'E HOKO MAI + KAE 'IKAI KO E TATAU MO'ONI 'OE NGAAHI ME'A.

Shadow Senesi 14:18 Pea 'omi 'e Melekiseteki ko e tu'i 'o Selemi 'ae mā mo e uaine: pea ko e taula'eiki ia 'oe 'Otua fungani mā'olunga.

MELEKISEDEKI KO E TU'I 'O SALEME + KO E TAULA'EIKI 'O E 'OTUA FUNGANI MĀ'OLUNGA.

Fulfillment Hepelū 7:14 He kuo ha mo'oni na'e tupu 'a hotau 'Eiki meia Siuta; 'ae fa'ahinga ko ia na'e 'ikai 'aupito ke lea ki ai 'a Mōse ki he ngaue fakataula'eiki. (15) Kae mu'a hake eni foki: koe'uhi kuo fokotu'u 'ae taula'eiki 'e taha 'o fakatatau mo Melekiseteki (16) 'Aia 'oku fakanofa, kae 'ikai hangē ko e tu'utu'uni 'oe fekau fakakakano, kae fakatatau ki he mālohi 'oe mo'ui ta'engata. (17) He 'oku ne fakapatonu mai, "Ko e taula'eiki koe 'o lauikuonga 'i he lakanga 'o Melekiseteki."

KO HOTAU 'EIKI NA'E TUPU MEI SIUTA → 'I HE TATAU MO MELEKISETEKE 'OKU TUPU AI HA TAULA'EIKI KEHE + 'I HE MĀFIMAFI 'O HA MO'UI TA'EFAGA'OSI

(Ko hoku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: Ko e maama 'o e Fuakava Fo'ou tonu 'oku ne fakahoko 'a e fehokotaki'anga ni, he 'oku fokotu'u 'e he tohi Hepelū 'a e Sāme 110:4 kia Sīsū. 'Oku toe fakahinga' 'e Hepelū 7:14 'a e matakali 'o Siuta, ko e matakali tatau 'oku ma'u ai 'a e va'a pule 'i he Senesi 49:10. Ko e ata 'i Selemi ko ha tu'i mo ha taula'eiki 'i he tangata pē taha, pea ko e sino ko Sīsū, ko e Tu'i mo e Taula'eiki.)

PĀ FAKA'OSI

Hepelū 4:14 Ko ia 'i he'etau ma'u 'ae fungani taula'eiki lahi, 'aia kuo hū atu 'i he langi, ko Sisu ko e 'Alo 'oe 'Otua, ke tau puke ma'u 'a 'etau lotu. (15) He 'oku 'ikai ke tau ma'u 'ae fungani taula'eiki 'oku ta'emanava'ofa ki he'etau ngaahi vaivai; ka na'e 'ahi'ahi'i tatau pe ia 'i he me'a kotoa pē, ka na'e 'ikai ha'ane angahala. (16) Ko ia ke tau ha'u mālohi ai ki he 'afio'anga 'oe 'alo'ofa, koe'uhi ke tau ma'u 'ae 'alo'ofa, pea 'ilo mo e foaki 'ofa, ke tokoni mai 'i he 'aho 'e 'aonga ai.

'OKU TAU MA'U HA TAULA'EIKI LAHI + KO SĪSŪ KO E 'ALO 'O E 'OTUA → HA'U FIELOTO KI HE NOFO'ANGA FAKATU'I 'O E 'ALO'OFA.

Kaletia 3:28 Pea 'oku 'ikai ai ha Siu pe Kiliki, 'oku 'ikai ha pōpula pe ha tau'atāina, 'oku 'ikai ha tangata pe ha fefine: ka 'oku mou taha pe kotoa pē 'ia Kalaisi Sisu. (29) Pea kapau 'oku 'a Kalaisi 'akimoutolu, pea ta koe hako 'o 'Epalahame 'akimoutolu, pea koe fānau hoko 'o fakatatau mo e tala'ofa.

'OKU MOU TAHA KOTOA PĒ 'IA KALAISI SĪSŪ → KAPAU 'OKU MOU 'O KALAISI, PEA KO E HAKO 'O 'EPALĀHAME KIMOUTOLU, MO E KAU HOKO FAKATAHA 'O FAKATatau KI HE TALA'OFA.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui: 'Oku faka'osi 'a e uouanga'i ki he taula 'i ha taloni 'o e 'ofa fa'iteliha, 'a ia 'oku fakahā ai 'e he Tohi Tapu ke ke ha'u 'o lotu to'a. 'Oku faka'osi 'a e uouanga'i ki he tenga 'i ho matapā 'o'ou, koe'uhi kapau 'oku ke kau kia Kalaisi, pea 'oku lau koe 'e he 'Otua ko e tenga 'o 'Epalahame, ko ha hoko 'o e tala'ofa tatau (Kaletia 3:29). Ko Sīsū, ko e Tu'i mo e Taula'eiki, 'oku ne kei ui.)

SIVI AKO

1. Senesi 14:18 — Pea na'e 'omi 'e Melekisedeki ko e tu'i 'o Sāleme 'ae mā mo e uaine: pea na'e ko e:

- a) ko e tokotaha 'oku 'a'ana 'a e langi mo māmani
- b) ko e taula'eiki 'o e 'Otua Mā'olunga Taha
- c) Tu'i 'o e mā'oni'oni

2. Mātiu 3:17 — Pea vakai, ko e le'o mei he langi, 'oku pehē:

- a) Ko hoku Foha 'ofa'anga eni, 'a ia 'oku ou fiefia ai
- b) Ko koe ko e taula'eiki 'o ta'engata
- c) Ko hoku Foha 'ofa'anga koe, 'a ia 'oku ou fiefia ai

3. Saame 132:11 — Na'e fuakava mo'oni 'a Sihova kia Tevita; 'e 'ikai te ne foki mei ai:

- a) Te u fokotu'u ma'u 'a e nofo'a fakatu'i 'o hono pule'anga 'o ta'engata
- b) Ko koe ko e taula'eiki 'o ta'engata 'i he lakanga 'o Melekisedeki

c) Ko e fua 'o ho sino te u fokotu'u ki ho taloni

4. Kalētia 3:16 — 'Oku 'ikai te ne pehē, Pea ki he ngaahi hako, 'o hangē ko e tokolahi; kae hangē ko e taha, Pea ki ho'o hako:

a) 'e ui ho hako 'ia 'Aisake

e) 'a ia ko Kalaisi

c) 'i ho hako 'e monū'ia ai 'a e ngaahi pule'anga kotoa pē 'o māmani

5. Zakalaia 6:13 — pea te ne nofo 'o pule 'i hono taloni; pea te ne hoko ko e:

a) ko ha taula'eiki 'i hono taloni

b) te ne fua 'a e nāunau

c) 'oku mā'olunga ange 'i he ngaahi langi

6. Hepelu 7:22 — Ko e me'a ko ia na'e hoko ai 'a Sīsū ko e:

a) ko ha taula'eiki lahi 'o ta'engata

b) ko ha faifekau 'o e potu tapu

c) ko e fakamo'oni 'o ha fuakava lelei ange

7. Fakahā 22:16 — Ko au ko e aka mo e hako 'o Tevita:

a) ko e 'uluaki mo e faka'osi

b) mo e fetu'u ngingila mo e fetu'u pongipongi

c) 'a e kamata'anga 'o e fakatupu 'a e 'Otua

TALI TOTONU: 1-b, 2-a, 3-c, 4-b, 5-a, 6-c, 7-b

'E LAHI HONO VAHEVAHE 'O E AKO KO 'ENI

→ 'O FĒFĒ HONO 'OMI 'E HE 'ATA 'A E MAAMA: NA'E FAKAFETAULAKI 'A MELEKISITEKI MO 'EPALAME MO E MĀ MO E UAINA (SENESI 14:18). NA'E TO'O 'E SĪSŪ 'A E MĀ MO E IPU 'I HE KEINANGA'ANGA (MĀTIU 26:26-28). 'OKU 'IKAI HA VEESI 'E FAKAHOKO FAKATAHA 'A E ONGO KAI NI. 'OKU TU'U FAKATAHA 'A E ONGO SĪNI KE FAKAFUOFUA 'E HE TOKOTAHA LAU.

→ KO HONO FAKAMATALA'I 'E HE FUAKAVA FO'OU: 'I HONO LILIU 'O E TAULA'EIKI, KUO FAKAHOKO FOKI HA LILIU 'O E LAO (HEPELU 7:12). NA'E LILIU 'A E TAULA'EIKI. NA'E LILIU 'A E FUAKAVA FAKATAHA MO E TAULA'EIKI, PEA KO SISU KO E FAKAPAPAU IA 'O E FUAKAVA LELEI ANGE (HEPELU 7:22).

→ 'O FĒFĒ HONO MAHU'INGA 'O E NGAHI LEA: KO E VA'A MĀ'ONI'ONI 'I HE SELEMAIA 23:5 MO E VA'A 'I HE SAKALAIA 6:12 KO E LEA HEPELŪ PĒ TAHA, TSEMACH (H6780). 'OKU 'OMI 'E HE PALŌFITA 'E TAHA 'A E TALONI 'O TEVITA KI HE VA'A. 'OKU 'OMI 'E HE PALŌFITA 'E TAHA 'A E VA'A KO HA TAULA'EIKI 'I HE TALONI KO IA.

→ KO HONO 'UHINGA KI HENI: KO E TALA'OFA 'OE HAKO 'OKU 'IKAI TĀPUNI IA 'I HE KUONGA KUO HILI. KAPAU 'OKU KE 'A KALAISI, PEA KO KOE KO E HAKO 'O 'EPALAHAME, PEA KO E HOKO FAKATATAU KI HE TALA'OFA (KALĒTIA 3:29).

→ KO HONO 'UHINGA 'ENI KI HE TA'ENGATA: 'OKU 'IKAI HA NGATA'ANGA 'O E FUAKAVA 'A E 'OTUA. KO E TAULA'EIKI 'O TA'ENGATA (SAAME 110:4). KO E TALONI 'O TA'ENGATA (2 SAMIUELA 7:13). 'OKU TU'U 'A E FATONGIA FAKATAULA'EIKI 'I HE MĀLOHI 'O E MO'UI TA'E-NGATA (HEPELŪ 7:16).

→ HALA FAKA'ATA'ATĀ: 'OKU FAKAAVA 'E SIONE 14:16-17 MO SIONE 14:26 'AE AKONAKI KAKATO FEKAU'AKI MO E FAKAFIEMĀLIE, KO E LAUMĀLIE MĀ'ONI'ONI. KO E ME'A 'OKU FAI 'E HE FAKAFIEMĀLIE 'I LOTO 'I HA TUI 'OKU 'AONGA KE NE MA'U HONO AKO KAKATO 'A'ANA PĒ.

→ HALA FAKAHOLOMUI: 'OKU FAKAAVA 'A E SENESI 49:10 KI HE ULO KOTOA 'O E FA'AHINGA 'O SIUTA. 'OKU LELE 'A E ULO MEI HE TOKOTOKO 'OKU NOFO MA'U MO SIUTA KI HE LOKI TALONI 'O E LANGI, 'A IA 'OKU UI AI 'E HE FAKAHĀ 5:5 'A SĪSŪ KO E LAIONE 'O E FA'AHINGA 'O SIUTA, KO E AKA 'O TEVITA.

→ FAKAHĀ FAKAPOTOPOTO NGOFUA: 'OKU FOAKI 'E SELEMAIA 23:6 KI HE TU'I MEI HE FĀMILI 'O TĒVITA 'A E HINGOA KO E 'EIKI KO HOTAU MĀ'ONI'ONI. NA'E MUIMUI 'A E AKO 'ULUAKI 'I HA HINGOA NA'E TA'OFI MEI SĒKOPE PEA TA'OFI MEI MĀNOA. HENI 'OKU FAKAHĀ FAKAHAOFI 'E HA TANGATA NA'E FANAU 'I HE HAKO 'O TĒVITA 'A E HINGOA FUAKAVA 'O E 'OTUA. 'OKU 'IKAI HA VEESI 'E TAHA 'OKU FAKAHOKO 'A E ONGO FAKATĀTĀ KO IA. FAKAHOKO FAKATOU'OSI 'A E ONGO FAKATĀTĀ 'O FAKAKAUKAU KI AI.

KO E HĀ 'OKU FIEMĀ KE KE FAI KOE'UHI KE KE MO'UI?

Vakai ki ‘eta ako Tohitapu — "Ko e hā ‘Oku Totonu ke U Fai ke U Mo‘ui ai"

SOURCES & CREDITS

Scripture: Revised West Version (Public Domain) — a redistributable edition, looked up exactly and never machine-translated.

Alternate chapter/verse numbering reconciled with STEP Bible TVTMS (CC BY 4.0).

Strong's numbering & original-language data: OpenScriptures Hebrew Bible (CC BY 4.0); STEP Bible.org — TAHOT/TAGNT/TBESH/TBESG (CC BY 4.0); Robinson-Pierpont Byzantine Majority Text (Public Domain); Strong's dictionary, 1890 (Public Domain).

Typography: Google Noto fonts (SIL Open Font License 1.1).

© SEE MORE JESUS · wanttoseemore.com — shared under Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0).